

PERFORMATYVUSIS NARATYVUMAS KAIP MENINĖ STRATEGIJA IR NAUJI MENININKO–KURATORIAUS–KRITIKO SĄVEIKOS BŪDAI

Justina Zubaitė

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

Gedimino g. 44, LT-44240 Kaunas

justinazubaitė@gmail.com

You came to me and said let's make a chair. Then you realized the chair could be cheers. And with cheers we have a glass, and we need a place to put the glass so we need a table. But it's perfect too, because chairs are often with tables. So here we are, Cheers and Tables. What a great misunderstanding! Cheers to Miss Understanding! [...]¹.

Pastarąjį dešimtmetį Lietuvos šiuolaikinio meno kontekste dalies jaunosios kartos menininkų – Jurgio Paškevičiaus ir menininkų grupės „Jugedamos“, Ievos Misevičiūtės, Elenos Narbutaitės, Antano Gerliko ir kitų – kūryboje pastebima dažniausiai išgalvotų pasakojimų kūrimo bei performatyvaus jų atlikimo strategija. Straipsnyje tokios meninės praktikos, pasižymintys noru kurti pasakojimus bei juos atlikti įvardijamos *performatyviojo naratyvumo* menine strategija².

- 1 Jurgis Paškevičius, David Bernstein, *Thinging*, [interaktyvus], in: Davido Bernsteino interneto svetainė, [žiūrėta 2014-03-16], <http://www.yesyesdavid.com/index.php?/2012/scenario-for-swimming-pool/>.
- 2 Šio teksto kontekste pasakojimų kūrimo strategija, kartais apibūdinama naratyvinio posūčio sąvoka, bus įvardijama *performatyviojo naratyvumo* terminu, atskiriančiu minėtąsias menines praktikas nuo kitų šiuolaikinio meno lauke pastebimų kūrybos

Viena vertus, gal dėl sąlyginio jaunumo bei naujumo šią, Lietuvos šiuolaikinio meno kontekste naują, meninę strategiją dar nėra bandyta išsamiai teoretizuoti bei kontekstualizuoti. Kita vertus, praktikuojamai jaunų, tačiau pakankamai plačiai žinomų menininkų, pristatomų tiek Lietuvos institucinėse parodų erdvėse ar tarptautinėse bienalėse, tiek užsienio parodinėse erdvėse³, šiai pasakojimų kūrimu besiremiančiai strategijai jau gali būti priskiriami specifiniai tematiniai,

būdų. Pastarasis įvardijimas puikiai apibūdina dvi pagrindines analizuojamų projektų, parodų ar kūrinių kategorijas (*performatyvumą; naratyvumą*) bei jų tarpusavio santykį, akcentuojantį pasakojimų kūrimą ir nurodantį būdą – *performatyviai*.

- 3 Eglės Budvytytės, Jurgio Paškevičiaus, Gerdos Paliušytės, Marijos Olšauskaitės dalyvavimas parodoje *Lietuvos dailė 2012: 18 parodų* (Vilnius: ŠMC, 2012); Ievos Misevičiūtės, Eglės Budvytytės bei Elenos Narbutaitės dalyvavimas parodoje *Lietuvos dailė 2000–2010: dešimt metų* (Vilnius: ŠMC, 2010); Dalios Dūdėnaitės ir Elenos Narbutaitės paroda *Sleeper Peep-Hole* meno centre (Milanas, 2011); Jurgio Paškevičiaus dalyvavimas parodoje *Thinging* galerijoje *Frutta* (kuratorius Valentinas Klimašauskas, Roma, 2012); Ievos Misevičiūtės ir Michaelio Portnoy performansas parodoje *Documenta (13)* (kuratorė Carolyn Christov-Bakargiev, Kaselis, 2012); menininkų grupės „Jugedamos“ (Jurgis Paškevičius, Davidas Bernsteinas, Géraldine Longueville-Geffriaud) pasakojimų performansų serija *Superusurpedsuper* Nommas Art Foundation (kuratorė Monika Lipšic, Roma, 2013).

- Dūdėnaitė Dalia, Narbutaitė Elena, *Sleeper*, Milano: Mousse Publishing, 2011.
- Fotofinišas*: Parodos anotacija, [interaktyvi], in: ŠMC interneto svetainė, [žiūrėta 2014-02-26], <http://cac.lt/lt/exhibitions/current/5316>.
- Gedimino G. Akstino ir Jurgio Paškevičiaus paroda*: Parodos anotacija, [interaktyvi], in: *The Gardens* interneto svetainė, [žiūrėta 2014-04-23], <http://thegardens.lt/lt/category/past/page/2>.
- Išnašos. Kiekvienas kūrinys kaip skirtingas įėjimas į tą pačią parodą*: Parodos anotacija, [interaktyvi], in: ŠMC interneto svetainė, [žiūrėta 2014-03-28], <http://www.cac.lt/lt/exhibitions/future/6374>.
- Jason Dodge*: Parodos anotacija, [interaktyvi], in: ŠMC interneto svetainė, [žiūrėta 2014-04-20], <http://cac.lt/lt/exhibitions/past/11/4590>.
- Lipšic Monika, „Once I Met a Collector“, in: *The Baltic Notebooks of Anthony Blunt*, [interaktyvus], 2011, Nr. 2, [žiūrėta 2014-03-28], <http://blunt.cc/468492/notebooks/2/once-i-met-a-collector>.
- Lipšic Monika, „Ranka Hologramoje“, in: *Šiaurės Atėnai*, 2012, Nr. 3 (1069), p. 6.
- Paškevičius Jurgis, Bernstein David, *Thinging*, [interaktyvus], in: Davido Bernsteino interneto svetainė, [žiūrėta 2014-03-16], <http://www.yesyesdavid.com/index.php?/2012/scenario-for-swimming-pool/>.
- Pavlovskaitė Inesa, Lipšic Monika, „Radijo pokalbis tarp Alex Cecchetti, Monikos Lipšic ir Inesos Pavlovskaitės“, in: *Artnews.lt*, [interaktyvus], 2012, [žiūrėta 2014-04-17], <http://www.artnews.lt/radijo-pokalbis-tarp-alex-cecchetti-monikos-lipic-ir-inesos-pavlovskaites-14721>.
- Pavlovskaitė Inesa, Lipšic Monika, „Iki pradžios be pabaigos: pokalbis su Alex Cecchetti“, in: *Artnews.lt*, [interaktyvus], 2012, [žiūrėta 2014-04-16], <http://www.artnews.lt/iki-pradzios-be-pabaigos-pokalbis-su-alex-cecchetti-14543>.
- An evening of screenings organized by Inesa Pavlovskaitė and Helen Homan Wu*, [interaktyvus], in: Independent Curators International (ICI) interneto svetainė, [žiūrėta 2014-04-22], http://curatorsintl.org/events/film_screenings_at_temp.

PERRFORMATIVE NARRATIVITY AS THE ARTISTIC STRATEGY AND THE NEW MEANS OF INTERPLAY BETWEEN ARTIST, CURATOR AND ART CRITIC

Justina Zubaitė

KEYWORDS: performative narrativity, historiographic turn, Malašauskas, open work (*‘the new endless tale’*).

SUMMARY

Over the last decade one has been able to witness the ever growing turn of artists and other participants of the contemporary art field away from the production of images to the creation of the literature narrative. This paper refers to this tendency as *performative narrativity* – the term that properly underlines the basic characteristics of the analysed shift, i.e. narrativity and performativity. When considering the Lithuanian contemporary art field, it is notable that the artistic practices employing the above mentioned strategy cause a turn in the art discourse: they have an influence on curatorial strategies and condition the ways art criticism is written. Curatorship becomes closer to the ways art production is functioning and ‘curatorial’ writing acquires a new shape and becomes performative and fictionalised. This shift towards performativity, narrativity and fictivity and thus the emerging new means of interplay between artist and curator, and artist and writer become the main focus of this article. Analysing the principles of cohabitation of contemporary art field players, the article presents the main forms and strategies of performative narrativity: the reconsideration of conceptual art tradition; the widening of the ‘open work’ concept into conceptual as well as formal levels of the artwork itself (*‘the new endless tale’*); the thematisation of the narrative; artists taking an interest in the oral tradition; the use of narration as a retro media and the forming of the new performative ways of expression. Following the outlined principles, the text presents these new curatorial and art writing principles, highlighting the merge of artistic, critical and curatorial discourses.